

Legislatívny rámec Akčného plánu pre prostredie a zdravie obyvateľov SR

Ústava Slovenskej republiky a Listina základných práv a slobôd (ústavný zákon č. 23/1991 Zb.) ustanovujú princíp, podľa ktorého sa právne povinnosti môžu ukladať len na základe zákona a v jeho medziach (čl. 13, ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 4, ods. 1 Listiny základných práv a slobôd).

"Zákonné obmedzenia základných práv a slobôd musia platiť rovnako pre všetky prípady, ktoré spĺňajú ustanovené podmienky" (čl. 13, ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 4, ods. 3 Listiny základných práv a slobôd).

Všeobecné záväzné predpisy na ochranu prostredia a zdravia

Všeobecne záväzné právne predpisy upravujú resp. budú upravovať: a) ochranu zdravia, b) ochranu životného prostredia, c) ochranu zdravých životných a pracovných podmienok.

a) Ochrana zdravia ľudí

- Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 272/1994 Z. z. o ochrane zdravia ľudí,
- Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 277/1994 Z. z. o zdravotnej starostlivosti,
- Zákon Slovenskej národnej rady č. 193/1992 Zb. o štátnom fonde zdravia v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 242/1994 Z. z.,
- Zákon Národnej rady SR č. 152/1995 Z. z. o potravinách. Pripravuje sa komplex právnych predpisov na vykonanie zákona

Národnej rady Slovenskej republiky č. 272/1994 Z. z. a Zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 277/1994 Z. z., ktoré nahradia právne predpisy nižšej právnej sily vydané na vykonanie zákona č. 20/1996 Zb. o starostlivosti o zdravie ľudu, platného a účinného do 31. 12. 1994.

b) Ochrana životného prostredia

- Zákon Slovenskej národnej rady č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí,
- Zákon Slovenskej národnej rady č. 128/1991 Zb. o štátnom fonde životného prostredia Slovenskej republiky, v znení zákona Slovenskej národnej rady č. 311/1992 Zb.,
- Zákon Slovenskej národnej rady č. 595/1990 Zb. o štátnej správe pre životné prostredie v znení zákona Slovenskej národnej rady č. 494/1991 Zb. a zákona Slovenskej národnej rady č. 134/1992 Zb.,
- Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 127/1994 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.

Ochrana ovzdušia

- Zákon č. 309/1991 Zb. o ochrane ovzdušia pred znečisťujúcimi látkami (Zákon o ovzduší) v znení zákona 218/1992 Zb. a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 148/1994 Z. z. (úplné znenie č. 31/1995 Z. z.),
- Zákon Slovenskej národnej rady č. 134/1992 Zb. o štátnej správe ochrany ovzdušia v znení záko-

na Národnej rady Slovenskej republiky č. 148/1994 Z. z. (úplné znenie č. 32/1995 Z. z.),

- Zákon Slovenskej národnej rady č. 311/1992 Zb. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia,
- Vyhláška Slovenskej komisie pre životné prostredie č. 407/1992 Zb., ktorou sa upravuje zoznam kategorizácie zdrojov znečisťovania a zoznam znečisťujúcich látok a ich limity a ustanovujú podrobnosti pri určovaní emisných limitov pre jestvujúce zdroje znečisťovania ovzdušia,
- Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 111/1993 Z. z. o vydávaní odborných posudkov vo veciach ochrany ovzdušia alebo odpadov, ustanovovaní osôb oprávnených na vydávanie posudkov a o overovaní odbornej spôsobilosti týchto osôb,
- Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 112/1993 Z. z. o vymedzení oblastí vyžadujúcich osobitnú ochranu ovzdušia a o prevádzke smogových varovných a regulačných systémov.

Ochrana vody

- Zákon č. 138/1973 Zb. o vodách (vodný zákon) v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 238/1993 Z. z.,
- Zákon Slovenskej národnej rady č. 135/1974 Zb. o štátnej správe vo vodnom hospodárstve v znení zákona Slovenskej národnej rady č. 52/1982 Zb., zákona Slovenskej národnej rady č. 128/1991 Zb. a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 238/1993 Z. z.,
- Zákon Slovenskej národnej rady č. 318/1991 Zb. o Štátnom vodohospodárskom fonde Slovenskej republiky,
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 242/1993 Z. z., ktor-

rým sa stanovujú ukazovatele prípustého znečistenia vôd,

- Nariadenie vlády Slovenskej socialistickej republiky č. 31/1975 Zb. o pokutách za porušenie povinností ustanovených na úseku vodného hospodárstva.

Odpady

- Zákon č. 238/1991 Zb. o odpadoch v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 255/1993 Z. z.,
- Zákon Slovenskej národnej rady č. 494/1991 Zb. o štátnej správe v odpadovom hospodárstve v znení zákona Slovenskej národnej rady č. 309/1992 Zb., zákonného opatrenia Predsedníctva Slovenskej národnej rady č. 371/1992 Zb. a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 255/1993 Z. z.,
- Zákon Slovenskej národnej rady č. 311/1992 Zb. o poplatkoch za uloženie odpadov,
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 605/1992 Zb. o vedení evidencie odpadov,
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 606/1992 Zb. o nakladaní s odpadmi,
- Vyhláška Slovenskej komisie pre životné prostredie č. 76/1992 Zb. o programoch odpadového hospodárstva,
- Vyhláška č. 111/1993 Z. z. o odborných posudkoch vo veciach ochrany ovzdušia a odpadov,
- Kategorizácia a katalóg odpadov (č. 69/1991 Zb.).

c) Ochrana zdravých životných a pracovných podmienok

Kvalita potravín

- Zákon NR SR č. 152/1995 Z. z. o potravinách a pripravovaný komplex právnych predpisov na vykonanie zákona.
Vyhovujúca hygienická kvalita potravín (senzorická, fyzikálna,

mikrobiologická, chemická) predpokladá legislatívne zakotvenie vykonávania a preverovania primeraných opatrení podľa systému HACCP v súlade so Smernicou Rady EÚ 93/43 EHS, za účelom zabezpečenia hygienickej bezpečnosti vyrábaných a konzumovaných potravín a jedál v celom potravinovom reťazci až po konečného spotrebiteľa.

Kvalita pracovného prostredia

- Zákoník práce (zákon č. 65/1965 Zb. v znení zmien a doplnení),
- Zákon č. 174/1968 Zb. o štátnom

odbornom dozore nad bezpečnosťou práce v znení zákona č. 256/1994 Z. z.

Akčný plán pre prostredie a zdravie predpokladá harmonizáciu predpisov SR s európskym právom – odporučeniami EÚ, európskymi normami predovšetkým v oblasti vymedzenia špecifických a nešpecifických faktorov, v prevencii chorôb z povolania, pracovných úrazov, priemyselných otráv a havárií, v stanovení kritérií zainteresovanosti zamestnávateľov a zamestnancov na ochrane a podpore zdravia, v posudzovaní zdravotnej spôsobilosti na prácu.

Niekoľko poznámok k spracovaniu kalov po výrobe hliníka

Už krátko po začatí výroby hliníka v Žiari nad Hronom sa objavila potreba riešiť problém narastania skládok s červeným kalom ako vedľajším produktom výroby Al_2O_3 . Za desiatky rokov sa nazhromaždili výskumné práce riešiteľských kolektívov z celej republiky. Dostatočne dlhý čas ukázal pozitívne aj negatívne časti jednotlivých riešení. Skutočnosť, že sa tieto kaly doteraz nespracúvajú naznačuje, že to nie je jednoduchý problém a že krátkodobým – jednorazovým – riešením sa s ním nedá vysporiadať.

Pri výrobe oxidu hlinitého vznikajú tuhé odpady: hnedý kal z procesu výroby Al_2O_3 spekacím spôsobom a červený kal z výroby Al_2O_3 Bayerovým spôsobom (Višňanský, 1992). Oba druhy kalov sú stabilné zmesi chemických zlúčenín a subjekty so stabilnou štruktúrou so známym a typickým chemickým zložením.

Riešenia na spracovanie týchto

kalov, ktoré sú k dispozícii, sa týkajú rezortov stavebníctva, hutníctva, poľnohospodárstva a ekológie (obr. 1). Najväčší počet riešení je z rezortu hutníctva (obr. 2) a stavebníctva. Väčšina využíva jeden z dominantných oxidov v kale. Hutnícke riešenia sa snažia využiť Fe_2O_3 alebo Al_2O_3 (obr. 2), poľnohospodárske aplikácie využívajú prevažne CaO . Jednotlivé riešenia majú rôznu úroveň náročnosti, od jednoduchých (použitia kalov ako plnidla do asfaltu na obaľované hmoty) až po zložitejšie, podložené experimentmi a analýzami.

Príčiny ich neúspešnosti možno zovšeobecniť:

1. Z hľadiska využívania len jednej zložky kalu (napr. Fe_2O_3 alebo Al_2O_3) je obsah týchto oxidov v porovnaní s dnes spracúvanými rudami nízky.

2. Využívanie len jednej zložky znamená prevážanie celého objemu spracovaného kalu na iné mies-